Lietas arhīva Nr. A42-00602-19/25
ECLI:LV:ADRJRIT:2019:0611.A420231118.3.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2019.gada 11.jūnijā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis M.Markovs,

piedaloties pieteicējai /pers. A/, atbildētājas pusē pieaicinātās iestādes Valsts policijas pārstāvim Vitālijam Verņekovskim un Iekšlietu ministrijas pārstāvei Daigai Suipei,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ pieteikuma par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru Valsts policijai tiktu uzlikts pienākums apmaksāt pieteicējai piemaksu par virsstundu darbu laika periodā no 2015.gada decembra līdz 2017.gada 18.decembrim.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts policijas 2018.gada 18.janvāra lēmumu Nr.16 nolemts noraidīt /pers. A/ (turpmāk – pieteicēja) iesniegumu par virsstundu pārrēķinu un apmaksu par laika periodu no 2015.gada decembra līdz 2017.gada 18.decembrim (turpmāk – sākotnējais lēmums).

Nepiekrītot sākotnējam lēmumam, pieteicēja to apstrīdēja Iekšlietu ministrijā.

Iekšlietu ministrija 2018.gada 5.jūnijā pieņēma lēmumu Nr.1-66/86, ar kuru sākotnējo lēmumu atstāja negrozītu (turpmāk – Lēmums). Lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[1.1] Pieteicēja dienestā Valsts policijā bija no 2013.gada 25.novembra. No 2013.gada 25.novembra līdz 2016.gada 5.decembrim pieteicēja pildīja Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Starptautiskās sadarbības biroja Operatīvās koordinācijas un informatīvā nodrošinājuma nodaļas vecākā inspektora amata pienākumus, savukārt no 2016.gada 5.decembra līdz 2017.gada 17.decembrim Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Starptautiskās sadarbības pārvaldes 1.nodaļas vecākā inspektora amata pienākumus. Pieteicējai tika noteikts summētais dienesta pienākumu izpildes laiks. No 2017.gada 18.decembra pieteicēja tika pārcelta turpmākajam dienestam uz citu Iekšlietu ministrijas iestādi.

[1.2] Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likuma (turpmāk – Dienesta gaitas likums) 28.panta pirmā un otrā daļa noteic, ja nav iespējams ievērot normālo dienesta pienākumu izpildes laika ilgumu, iestādes vadītājs vai viņa pilnvarota amatpersona nosaka summēto dienesta pienākumu izpildes laiku. Summētais dienesta pienākumu izpildes laiks nedrīkst pārsniegt normālā dienesta pienākumu izpildes laika stundu skaitu četru mēnešu uzskaites periodā.

[1.3] Regulējums par kārtību, kādā virsstundu darbu jeb precīzāk – dienesta pienākumu pildīšanu virs noteiktā dienesta pienākumu izpildes laika – kompensē Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm ir ietverts Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma (turpmāk - Atlīdzības likums) 14.panta septītajā, $7.^1$, $7.^2$ un desmitajā daļā un tas atšķiras no Atlīdzības likuma 14.panta sestajā daļā ietvertā vispārējā virsstundu darba apmaksas vai tā kompensēšanas regulējuma.

[1.4] Primāri Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta pienākumu pildīšanu virs noteiktā dienesta pienākumu izpildes laika kompensē ar atbilstošu atpūtas laiku.

[1.5] Ņemot vērā minēto, Iekšlietu ministrijai ir jāpārbauda, vai pieteicēja laika periodā no 2015.gada decembra līdz 2017.gada decembrim ir pildījusi dienesta pienākumus virs noteiktā dienesta pienākumu izpildes laika un vai dienesta pienākumu pildīšana virs noteiktā dienesta pienākumu izpildes laika ir kompensēta ar atbilstošu atpūtas laiku.

[1.6] Sākotnējā lēmumā pareizi konstatēts, ka par visām sakrātajām kompensējamajām stundām pakāpeniski tika piešķirtas atpūtas dienas. Ņemot vērā, ka nav bijis iespējams nodrošināt papildus atpūtas laika piešķiršanu četru mēnešu periodā, tas tika darīts nākošo četru mēnešu periodā, pēc iespējas piešķirot atpūtas laiku. Gadījumos, kad pieteicēja nenostrādāja mēnesī nepieciešamo stundu skaitu, veidojās stundu negatīvais atlikums, kas pakāpeniski tika izlīdzināts, kā rezultātā kompensējamo stundu uz 2017.gada 17.decembri pieteicējai nebija.

[1.7] Attiecībā uz pieteicējas iesniegumā izteikto lūgumu, veikt samaksu par darbu svētku dienās, Iekšlietu ministrija norāda, ka no Atlīdzības likuma 14.panta sestās daļas regulējuma izriet, ka darba svētku dienās apmaksa Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm Atlīdzības likumā nav paredzēta. Līdz ar to pieteicējas lūgums apmaksāt darbu svētku dienās nav pamatots un ir noraidāms.

[2] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicēja ar pieteikumu vērsās Administratīvajā rajona tiesā. Pieteikumā norādīts turpmāk minētais.

[2.1] Pieteicēja nepiekrīt sākotnējam lēmumam un Lēmumam galvenokārt tādēļ, ka Valsts policija un Iekšlietu ministrija uzskata, ka kalendārā gada ietvaros nav jānorēķinās ar saviem darbiniekiem un nav jānoslēdz visi finansiālie jautājumi, kas saistīti ar virsstundu izmaksu, tāpēc tās var dzēst nākamajos gados, noņemot stundas no konkrētas maiņas un ka par apmaksātu atpūtas dienu ir uzskatāmas tās dažas stundas, kas tika noņemtas no maiņas darba dienā (maiņā), tās neapmaksājot.

[2.2] Mainot darba vietu no Valsts policijas uz citu iestādi, pieteicējai bija jāizpilda saistību raksts, līdz ar to pēdējā darba dienā pieteicējai tika izsniegta grāmatvedes parakstīta izziņa par pieteicējas atalgojumu un nostrādāto laiku par laika periodu no 2017.gada 1.jūnija līdz 2017.gada 17.decembrim. Minētajam aprēķinam ne šobrīd, ne arī tad pieteicēja nevarēja piekrist, jo uzskata, ka pieteicējai bija jāsaņem ne tikai pēdējā darba

samaksa par 2017.gada decembra divām nedēļām, bet arī samaksa par virsstundām, skaitot no 2015.gada decembra, kuras pieteicējai līdz šim nav tikušas apmaksātas un kuras pieteicējai nebija kompensētas ar apmaksātu atpūtas laiku.

[2.3] No 2013.gada 25.novembra līdz 2017.gada 18.decembrim pieteicējai bija noteikts summētais darba laiks un visu šo laiku tas tika organizēts dežūrmaiņās, sākotnēji kā diennakts dežūras, bet pēc tam kā 12 stundu maiņas. Pieteicējas darba grafiks bija tekošais grafiks, proti, vienu diennakti strādā, trīs brīvas dienas utt., neatkarīgi no tā, vai bija sestdiena, svētdiena vai svētku diena. Šī iemesla dēļ virsstundas uzkrājās regulāri, taču tās netika ne apmaksātas, ne kompensētas ar apmaksātu atpūtas dienu. Faktiski virsstundas tika uzskaitītas uz papīra un vēlāk ik pa brīdim dažas stundas tika noņemtas no dežūras, tādā veidā dzēšot uzkrājušās virsstundas. Noņemtās stundas nebija apmaksātas.

[2.4] 2015.gada decembra 96 virsstundas, gadam noslēdzoties, bija jāizmaksā naudā, un jauns gads jāiesāk ar to, ka aprēķini par virsstundām tiek sākti no nulles, vienlaicīgi ievērojot likumā noteikto 4 mēnešu pārskata periodu.

[2.5] Likumdevējs paredz, ka darba devējam ir pienākums apmaksāt virsstundu darbu un precīzi uzskaitīt nostrādātās stundas, tai skaitā arī virsstundas. Sākotnējā lēmumā virsstundas ir atzītas, taču tajā nav pamatots, kāpēc un uz kāda pamata tās pieteicējai divu gadu laikā ir dzēstas. Tāpat sākotnējā lēmumā ignorēts pieteicējas lūgums un pieteicējai nav nosūtīts pareizais virsstundu pārrēķins par 2016.gadu un 2017.gadu, kā arī nav pamatots pārrēķina neizsniegšanas iemesls.

[2.6] Ja salīdzina pieteicējas darba grafikus, kur uzrādītas pieteicējas reāli nostrādātās stundas, ar pieteicējas algas lapiņām un dienesta pienākumu izpildes un darba laika uzskaites tabulām, tad tieši pieteicējas algas lapiņās atšķiras nostrādāto stundu skaits un dažos mēnešos ir pazudušas dažas nostrādātās stundas, lai gan pieteicējai tajā laikā nav bijuši ne atvaļinājumi, ne citas attaisnotas prombūtnes.

[2.7] Sākotnējā lēmumā apgalvots, ka virsstundas nebija jāatspoguļo pieteicējas darba samaksas aprēķinā, ja tās neietekmē izmaksājamo darba samaksu konkrētajā mēnesī. Taču likums šādu izņēmumu neparedz. Pieteicējas virsstundas nekad nav tikušas atspoguļotas algas lapiņā, lai gan tās sen bija izveidojušās un apmaksas gadījumā tās būtu būtiski ietekmējušas darba samaksas izmaksājamās daļas apmēru.

[3] Administratīvajā rajona tiesā saņemts Valsts policijas paskaidrojums, kurā iestāde uzskata pieteikumu par nepamatotu un noraidāmu, pamatojoties uz sākotnējā lēmumā un Lēmumā norādītajiem argumentiem.

[4] Administratīvajā rajona tiesā saņemts Iekšlietu ministrijas paskaidrojums, kurā iestāde pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem.

[5] Tiesas sēdē pieteicēja pieteikumu uzturēja, pamatojoties uz tajā norādītajiem argumentiem.

Valsts policijas un Iekšlietu ministrijas pārstāvji tiesas sēdē pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumos norādītajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus un pārbaudījusi lietas materiālus, atzīst, ka pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

[7] Saskaņā ar Atlīdzības likuma 14.panta sesto daļu amatpersonas (darbinieki), izņemot karavīrus un Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonas ar speciālajām dienesta pakāpēm, saņem piemaksu par virsstundu darbu vai darbu svētku dienās 100 procentu apmērā no tām noteiktās stundas algas likmes, vai arī tām kompensē virsstundu darbu, piešķirot apmaksātu atpūtas laiku atbilstoši nostrādāto virsstundu skaitam citā nedēļas dienā.

Saskaņā ar iepriekš minētā panta septīto daļu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta pienākumu pildīšanu virs noteiktā dienesta pienākumu izpildes laika kompensē, piešķirot atpūtas laiku, kura ilgums atbilst dienesta pienākumu pildīšanai virs noteiktā dienesta pienākumu izpildes laika.

No minētajām tiesību normām secināms, ka Iekšlietu ministrijas iestāžu amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta pienākumu pildīšanu virs noteiktā dienesta pienākuma izpildes laika kompensē ar atbilstošu atpūtas laiku.

Izskatāmajā lietā pieteicējai nav iespējams kompensēt pienākumu izpildi virs noteiktā dienesta pienākuma izpildes laika ar atbilstošu atpūtas laiku, jo pieteicēja ir pārcelta amatā citā iestādē.

[8] Saskaņā ar Dienesta gaitas likuma 27.panta pirmo daļu amatpersonas normālais dienesta pienākumu izpildes laiks ir astoņas stundas diennakts periodā, pirmssvētku dienās – septiņas stundas, bet nedēļā – 40 stundas.

Saskaņā ar Dienesta gaitas likuma 28.panta pirmo un otro daļu, ja nav iespējams ievērot normālo dienesta pienākumu izpildes laika ilgumu, Iestādes vadītājs vai viņa pilnvarota amatpersona nosaka summēto dienesta pienākumu izpildes laiku. Summētais dienesta pienākumu izpildes laiks nedrīkst pārsniegt normālā dienesta pienākumu izpildes laika stundu skaitu četru mēnešu uzskaites periodā.

Atbilstoši Darba likuma 140.panta ceturtajai daļai summētais darba laiks tiek organizēts saskaņā ar darba grafiku. Tādējādi summēto darba laiku ir iespējams noteikt arī maiņu (dežūru) grafikos.

Tiesas ieskatā Dienesta gaitas likumā jēdziens "summētais darba laiks" ir identisks Darba likumā ietvertajam regulējumam, respektīvi, summētais darba laiks nozīmē tādu darba laiku, kas pārsniedz normālajam darba laikam atvēlētās astoņas stundas diennakts periodā, un tiek saskaitīts tādējādi, lai sabalansētu kopējo darba laika un atpūtai atvēlētā laika stundu skaitu atbilstoši tādam, kāds būtu pie normālā darba laika.

Pieteicējas ieņemtajam amatam ar Valsts policijas 2013.gada 28.decembra pavēli Nr.4477 noteikts summētais dienesta pienākumu izpildes un darba laiks.

Summētais darba laiks nozīmē, ka darba devējs var darbinieku nodarbināt ar atšķirīgu dienas vai nedēļas darba ilgumu, nepārsniedzot pārskata periodā attiecīgajam darbiniekam noteikto normālo darba laiku. Turklāt summētais darba laiks tiek organizēts saskaņā ar darba grafiku. Precīzi sastādīta darba laika grafika mērķis ir nodrošināt darbiniekam vienmērīgu noslodzi, kā arī ļaut darba devējam izvairīties no virsstundu darba *(sk. Augstākās tiesas 2012.gada 31.augusta sprieduma lietā SKC-1030/2012 8.3.punktu, 2012.gada 26.oktobra sprieduma lietā SKC- 1003/2012 7.2.punktu).*

Atbilstoši tiesu praksē nostiprinātajām atziņām summētajam darba laikam ir dziļāka būtība, noregulējot darba devēja un darbinieka attiecības gadījumos, kad darbiniekam ir jāstrādā ilgāks laiks par Darba likumā noteikto dienas vai nedēļas ilgumu attiecīgajā pārskata periodā *(sk. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 27.maija sprieduma lietā Nr.SKC-1818/2014 9.punktu).*

Tādējādi summētā darba laika mērķis ir darba slodzes izlīdzināšana, vienlaikus ņemot vērā darba ņēmēja un darba devēja intereses, un sabalansējot tās. Atbilstoši regulējumam, pie summētā darba laika uzskaites tiek veikta darba laika izlīdzināšana konkrētajos periodos – kalendārās nedēļas, mēneša

vai četru mēnešu periodā.

Attiecīgi lietā pārbaudāms, vai Valsts policija ir pamatoti konstatējusi, ka pieteicējai virsstundas kompensētas, piešķirot atpūtas laiku, kura ilgums atbilst dienesta pienākumu pildīšanai virs noteiktā dienesta pienākumu izpildes laika.

[9] Saskaņā ar Valsts policijas 2012.gada 20.augusta iekšējo noteikumu Nr.17 "Dienesta pienākumu izpildes un darba laika organizācijas un uzskaites kārtība" 22.punktu struktūrvienības priekšnieks vai vadītājs organizē amatpersonu dienesta pienākumu izpildes un darbinieku darba laika ikdienas uzskaiti, aizpildot dienesta pienākumu izpildes un darba laika uzskaites tabulu.

Tas nozīmē, ka Valsts policija faktiski nostrādāto darba laiku uzskaita dienesta pienākumu izpildes un darba laika uzskaites tabulā. Pārbaudot pieteicējas nostrādātās darba stundas tiesa konstatē turpmāk minēto:

1) Pieteicēja 2015.gada decembrī dienesta pienākumus pildījusi 83 stundas. Ņemot vērā pieteicējas atvaļinājuma dienas pamatoti aprēķināts, ka pieteicējas normālais darba laiks ir 54 stundas. Attiecīgi aprēķinātas 29 kompensējamās stundas. Aprēķinā konstatētas arī no iepriekšējā perioda uzkrātās 67 kompensējamās stundas.

2) Pieteicēja 2016.gada janvārī – februārī dienesta pienākumus pildījusi 680 stundas un par šo periodu pamatoti aprēķināta 41 kompensējamā stunda.

3) Pieteicēja 2016.gada maijā – augustā dienesta pienākumus pildījusi 432 stundas, lai gan stundu skaits normālā daba laikā ietvaros šajā periodā ir 551 stunda (ņemot vērā atvaļinājuma dienas). Attiecīgi šajā periodā kompensējamo stundu skaits samazināts par 119 stundām.

4) Pieteicēja 2016.gada septembrī – decembrī dienesta pienākumus pildījusi 566 stundas. Stundu skaits normālā darba laika ietvaros šajās periodā bija 596 stundas. Attiecīgi par šo periodu par 49 stundām samazināts kompensējamo stundu skaits, vienlaikus par 2016.gada decembri uzskaitītas 18 virsstundas.

5) Pieteicēja 2017.gada janvārī - aprīlī dienesta pienākumus pildījusi 580 stundas. Stundu skaits normālā darba laika ietvaros šajā periodā bija 583 stundas. Attiecīgi šajā periodā nav uzkrājušās kompensējamās darba stundas, bet pieteicējai uzskaitītas 15 nenostrādās stundas.

6) 2017.gada maijā – augustā pieteicēja dienesta pienākumus pildījusi 586,5 stundas. Stundu skaits normālā darba laika ietvaros šajā periodā bija 573 stundas. Par šo starpību attiecīgi pieteicējai samazinājies nenostrādāto stundu skaits.

7) 2017.gada septembrī – decembrī pieteicēja dienesta pienākumus pildījusi 584,5 stundas. Stundu skaits normālā darba laika ietvaros šajā periodā bija 583 stundas. Attiecīgi arī šajā periodā samazinājies pieteicējas nenostrādāto stundu skaits, bet nav veidojušās virsstundas.

Saskaņā ar Valsts policijas 2012.gada 20.augusta iekšējo noteikumu Nr.17 "Dienesta pienākumu izpildes un darba laika organizācijas un uzskaites kārtība" 14.punktu, nosakot dienesta pienākumu izpildes laika normu nākamajam kalendārajam mēnesim, struktūrvienības priekšnieks vai vadītājs to attiecīgi samazina vai palielina, ņemot vērā iepriekšējā kalendārajā mēnesī izveidojušos starpību starp kopējo (faktisko) dienesta pienākumu izpildes laiku un dienesta pienākumu izpildes normu.

Saskaņā ar iepriekš minēto noteikumu 18.1.apakšpunktu amatpersonai dienesta pienākumu izpildi virs noteiktā dienesta pienākumu izpildes laika kompensē summētā dienesta pienākumu izpildes uzskaites periodā. Ja atpūtas laiku nav iespējams piešķirt uzskaites periodā, to piešķir nākamā uzskaites perioda pirmajā mēnesī.

Tiesa no iepriekš minētās pieteicējas darba laika uzskaites secina, ka Valsts policija ir rīkojusies atbilstoši iekšējā normatīvajā aktā noteiktajai kārtībai, proti, ja ir tikušas uzskaitīts virsstundas, attiecīgi tās kompensētas, samazinot darba laiku nākamajos periodos.

Tiesa no lietā esošajiem materiāliem nekonstatē, ka pieteicējai būtu uzskaitītas virsstundas, kuras nav tikušas kompensētas ar atpūtas laiku.

[10] Pieteicēja izteikusi iebildumus par aprēķinu, kas veikts par 2015.gada decembri un tajā fiksēto virsstundu skaitu par iepriekšējo periodu.

No lietas materiāliem redzams, ka pieteicēja ar iesniegumu, kurā lūgusi veikt pārrēķinu par nostrādātajām stundām iesniegusi 2017.gada 21.decembrī.

Dienesta gaitas likuma 3.panta otrā daļa noteic, ka uz amatpersonu neattiecas darba tiesiskās attiecības reglamentējošo normatīvo aktu normas, izņemot normas, kas nosaka termiņus, tajā skaitā noilguma termiņu (..). Tātad Darba likuma normas, kas nosaka noilguma termiņu, attiecināmas arī uz dienesta attiecībām.

Darba likuma 31.panta pirmo daļu, kas noteic, ka visi prasījumi, kas izriet no darba tiesiskajām attiecībām, noilgst divu gadu laikā, ja likumā nav noteikts īsāks noilguma termiņš.

Attiecīgi ne iestādei, ne tiesai nav pamata pārskatīt virsstundu aprēķinu par periodu, kas pārsniedz divu gadu termiņu pirms iebildumu iesniegšanas.

[11] Pieteicēja izteikusi iebildumus arī par darba samaksas aprēķinu par darbu svētku dienās.

Saskaņā ar Atlīdzības likuma 14.panta sesto daļu amatpersonas (darbinieki), izņemot karavīrus un Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonas ar speciālajām dienesta pakāpēm, saņem piemaksu par darbu svētku dienās 100 procentu apmērā no tām noteiktās stundas algas likmes.

Iepriekš minētajā tiesību normā noteikts izņēmums, proti, Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonas ar speciālajām dienesta pakāpēm netiek piemērota piemaksa par darbu svētku dienās. Attiecīgi arī pieteicējai tā pamatoti nav aprēķināta.

[12] Apkopojot iepriekš minēto, tiesa secina, ka pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru Valsts policijai tiktu uzlikts pienākums apmaksāt pieteicējai piemaksu par virsstundu darbu laika periodā no 2015.gada decembra līdz 2017.gada 18.decembrim.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, apelācijas sūdzību iesniedzot Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnesis M.Markovs